Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/5753

2024 10 17

P9_TA(2024)0019

Gyvsidabris: dantų amalgamos ir kiti produktai, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, kuriems taikomi gamybos, importo ir eksporto apribojimai

2024 m. sausio 17 d. priimti Europos Parlamento pakeitimai dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl dantų amalgamos ir kitų produktų, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio ir kuriems taikomi gamybos, importo ir eksporto apribojimai, iš dalies keičiamas 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/852 dėl gyvsidabrio (COM(2023)0395 – C9-0309/2023 – 2023/0272(COD)) [1]

(Įprasta teisėkūros procedūra: pirmasis svarstymas)

(C/2024/5753)

Pakeitimas 1

Pasiūlymas dėl reglamento

1 a konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	(1a) gyvsidabris yra cheminė medžiaga, kuri visame pasaulyje kelia susirūpinimą aplinka, nes atmosferoje ji pernešama ilgais atstumais, o dėl žmogaus veiklos patekusi į aplinką ilgai joje išsilaiko ir ekosistemose gali kauptis gyvuose organizmuose. Gyvsidabris taip pat daro didelį neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir iš motinos perduodamas vaikams per placentą arba maitinant krūtimi. Aplinkos tarša gyvsidabriu gali atsirasti dėl antropogeninės veiklos, įskaitant nepakankamą gyvsidabrio atliekų tvarkymą, kremavimą arba netinkamą privalomų amalgamos separatorių įrengimą odontologinės priežiūros įstaigose;

Pakeitimas 2

Pasiūlymas dėl reglamento

4 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
(4) atsižvelgiant į tai, kad yra alternatyvų be gyvsidabrio, tikslinga uždrausti naudoti dantų amalgamą visų gyventojų dantims gydyti, kartu išsaugant galimybę naudoti dantų amalgamą specialių medicininių poreikių turintiems pacientams. Siekiant užkirsti kelią Sąjungos rinkoje draudžiamos dantų amalgamos gamybai eksportuoti iš Sąjungos, būtina uždrausti dantų amalgamos gamybą ir eksportą. Todėl Reglamento (ES) 2017/852 10 straipsnis turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;	(4) atsižvelgiant į tai, kad yra alternatyvų be gyvsidabrio, ***kad alternatyvios medžiagos yra įperkamos ir kad daugelyje valstybių narių pereinama prie užpildų be gyvsidabrio,*** tikslinga uždrausti naudoti dantų amalgamą visų gyventojų dantims gydyti, kartu išsaugant galimybę naudoti dantų amalgamą specialių medicininių poreikių turintiems pacientams***. Daugelyje valstybių narių jau padaryta pažanga pereinant prie alternatyvių užpildų be gyvsidabrio, o tai rodo, kad toks draudimas yra galimas ir***

[1] Klausimas buvo grąžintas atsakingam komitetui, kad būtų vedamos tarpinstitucinės derybos pagal Darbo tvarkos taisyklių 59 straipsnio 4 dalies ketvirtą pastraipą (A9-0002/2024).

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	reikalingas, nes juo ekonomiškai efektyviai užkertamas kelias papildomai taršai gyvsidabriu. Siekiant užkirsti kelią Sąjungos rinkoje draudžiamos dantų amalgamos gamybai eksportuoti iš Sąjungos, būtina uždrausti dantų amalgamos gamybą ir eksportą. Todėl Reglamento (ES) 2017/852 10 straipsnis turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

Pakeitimas 3

Pasiūlymas dėl reglamento

4 a konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	(4a) krematoriumai yra didelis gyvsidabrio išmetimo į atmosferą šaltinis ir net laipsniškai atsisakant dantų amalgamos, krematoriumai ir toliau prisidės prie oro, vandens ir dirvožemio taršos gyvsidabriu. Siekiant užtikrinti tinkamą taršos prevenciją ir sušvelninti poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, būtina rinkti informaciją apie valstybėse narėse įgyvendinamas priemones ir parengti krematoriumams skirtas gaires;

Pakeitimas 16

Pasiūlymas dėl reglamento

4 b konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	(4b) siekdamos apriboti socioekonominį poveikį, kurį dėl perėjimo prie užpildų be gyvsidabrio patiria pacientai susidūrę su dantų priežiūros išlaidomis ir odontologai, valstybės narės turėtų stengtis užtikrinti, kad alternatyvos be gyvsidabrio būtų tinkamai kompensuojamos. Laipsniškai nutraukiant dantų amalgamos naudojimą, kai tinkama, turėtų būti rengiami profesiniai mokymai gydytojams odontologams, kad jie gebėtų prisitaikyti prie naujų gydymo metodų;

Pakeitimas 4

Pasiūlymas dėl reglamento

5 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
(5) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/65/ES ([44]) 4 straipsnio 1 dalimi draudžiama tiekti Sąjungos rinkai ir importuoti į Sąjungą tam tikrą elektros ir elektroninę įrangą, kurios sudėtyje yra gyvsidabrio. Tos direktyvos III priede, be kitų dalykų, išvardytos tam tikros lempos, kuriose yra gyvsidabrio ir kurioms minėtas draudimas netaikomas iki jame nurodytų datų. Ta išimtis 2016 m. balandžio 13 d. jau nustojo galioti nevamzdinėms halogenfosfato lempoms, o 2023 m. ***vasario*** 24 d. ***arba 2027*** m. vasario 24 d. – ***tam tikroms bendrojo apšvietimo kompaktinėms*** liuminescencinėms lempoms, ***vamzdinėms liuminescencinėms lempoms*** ir didžiaslėgėms natrio (garų) lempoms***, taip pat nevamzdinėms trijuostės spinduliuotės liuminoforo liuminescencinėms lempoms***. Be to, 2022 m. ormattedTMP>–25 d. vykusiame Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio Šalių konferencijos ketvirtajame susitikime ([45])priimtame Sprendime MC-4/3 ***tam tikroms bendrojo apšvietimo vamzdinėms liuminescencinėms lempoms numatyta taikyti būsimą draudimą***. Tam sprendimui Sąjunga pritarė Tarybos sprendimu (ES) 2022/549 ([46]). Kadangi kai kurios iš tų lempų šiuo metu nėra įtrauktos į Reglamento (ES) 2017/852 II priedo A dalį, siekiant nuoseklumo jas reikėtų įtraukti į šią dalį, kad nuo Direktyvos 2011/65/ES III priede nurodytų datų ir plačiausio užmojo datų, įtrauktų į Sprendimą MC-4/3, būtų uždrausta jų gamyba ir eksportas;	(5) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/65/ES ([44]) 4 straipsnio 1 dalimi draudžiama tiekti Sąjungos rinkai ir importuoti į Sąjungą tam tikrą elektros ir elektroninę įrangą, kurios sudėtyje yra gyvsidabrio. Tos direktyvos III priede, be kitų dalykų, išvardytos tam tikros lempos, kuriose yra gyvsidabrio ir kurioms minėtas draudimas netaikomas iki jame nurodytų datų. Ta išimtis 2016 m. balandžio 13 d. jau nustojo galioti nevamzdinėms halogenfosfato lempoms, ***2023 m. vasario 24 d. – kai kurioms kompaktinėms liuminescencinėms lempoms,*** o 2023 m. ***rugpjūčio*** 24 d. – ***bendrojo apšvietimo vamzdinėms liuminescencinėms lempoms. 2025 m. vasario 24 d. nustoja galioti nevamzdinėms trijuostės spinduliuotės liuminoforo liuminescencinėms lempoms taikoma išimtis. Daugeliui bendrojo apšvietimo didžiaslėgių natrio (garų) lempų***, ***kurių spalvos indeksas pagerintas, taikoma išimtis nustojo galioti 2023 m. vasario 24 d., o likusioms*** ir ***kitoms bendrojo apšvietimo*** didžiaslėgėms natrio (garų) lempoms ***išimtis nustos galioti 2025 m. vasario 24 d***. Be to, 2022 m. kovo 21–25 d. vykusiame Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio Šalių konferencijos ketvirtajame susitikime ([45])priimtame Sprendime MC-4/3 ***numatyta ateityje uždrausti kai kurias bendrojo apšvietimo vamzdines liuminescencines lempas***. Tam sprendimui Sąjunga pritarė Tarybos sprendimu (ES) 2022/549 ([46]). Kadangi ***derėtų kuo greičiau uždrausti likusių lempų, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, eksportą iš Sąjungos ir*** kai kurios iš tų lempų šiuo metu nėra įtrauktos į Reglamento (ES) 2017/852 II priedo A dalį, siekiant nuoseklumo jas reikėtų įtraukti į šią dalį, kad nuo Direktyvos 2011/65/ES III priede nurodytų datų ir plačiausio užmojo datų, įtrauktų į Sprendimą MC-4/3, būtų uždrausta jų gamyba ir eksportas***. Be to, didelę papildomą naudą galima gauti kuo greičiau laipsniškai nutraukiant lempų, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, eksportą, nes alternatyvos be gyvsidabrio efektyviau vartoja energiją, todėl būtų užkirstas kelias išmesti tonas CO_2;***
([44]) 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/65/ES dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo (OL L 174, 2011 7 1).	([44]) 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/65/ES dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo (OL L 174, 2011 7 1).
([45]) 2022 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimas (ES) 2022/549 dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio Šalių konferencijos ketvirtojo susitikimo antroje dalyje, dėl sprendimo iš dalies pakeisti tos konvencijos A ir B priedus, priėmimo (OL L 107, 2022 4 6, p. 78).	([45]) 2022 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimas (ES) 2022/549 dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio Šalių konferencijos ketvirtojo susitikimo antroje dalyje, dėl sprendimo iš dalies pakeisti tos konvencijos A ir B priedus, priėmimo (OL L 107, 2022 4 6, p. 78).

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
([46]) 2022 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimas (ES) 2022/549 dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio Šalių konferencijos ketvirtojo susitikimo antroje dalyje.	([46]) 2022 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimas (ES) 2022/549 dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio Šalių konferencijos ketvirtojo susitikimo antroje dalyje***, dėl sprendimo iš dalies pakeisti tos konvencijos A ir B priedus, priėmimo (OL L 107, 2022 4 6, p. 78)***.

Pakeitimas 5

Pasiūlymas dėl reglamento

5 a konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	(5a) atsižvelgiant į žalingą gyvsidabrio ir jo junginių poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai, turėtų būti kuo labiau sumažintas jo poveikis ir išmetamas kiekis. Iš naujausių ataskaitų matyti, kad Europos bendrovės gamina ir eksportuoja gyvsidabrio junginius, kurie naudojami ne pagal leistiną paskirtį, ypač kosmetikoje. Todėl Komisija turėtų pateikti Minamatos konvencijos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo ataskaitą, ypač dėl gyvsidabrio ir gyvsidabrio junginių naudojimo kosmetikos gaminiuose bei gyvsidabrio ir neleistinos paskirties naudojimui skirtų gyvsidabrio junginių gamybos, importo ir eksporto. Komisija turėtų toliau vertinti likusią gyvsidabrio naudojimo paskirtį, pavyzdžiui, porozimetrijai, švyturiams ir vakcinoms, taip pat poreikį iš dalies pakeisti didelių atliekų šaltinių sąrašą ir, kai tinkama, pasiūlyti priemones, kaip palaipsniui atsisakyti tokio naudojimo ir reglamentuoti gamybą, importą ir eksportą tokiais tikslais;

Pakeitimas 6

Pasiūlymas dėl reglamento

5 b konstatuojamoji dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	(5b) atsižvelgiant į tai, kad trūksta tinkamų neelektroninėse ir elektroninėse atliekose esamų produktų, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, surinkimo sistemų, o iš sąvartynų ir atliekų deginimo įrenginių vis dar išmetamas antrinis gyvsidabris, išryškėja poreikis tokius produktus rinkti atskirai ir aplinkai saugiu būdu.

Pakeitimas 7

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 1 punkto a papunktis

Reglamentas (ES) 2017/852

10 straipsnio 2a dalis

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
2a. Nuo 2025 m. sausio 1 d. dantų amalgama nenaudojama nė vieno gyventojo dantims gydyti, išskyrus atvejus, kai, gydytojo odontologo nuomone, tai griežtai būtina dėl specialių paciento medicininių poreikių.“;	2a. Nuo 2025 m. sausio 1 d. dantų amalgama nenaudojama nė vieno gyventojo dantims gydyti, išskyrus atvejus, kai, gydytojo odontologo nuomone, tai griežtai būtina dėl specialių ***tinkamai pagrįstų*** paciento medicininių poreikių.“;

Pakeitimas 8

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 pastraipos 1 a punktas (naujas)

Reglamentas (ES) 2017/852

11 straipsnio 1 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	1a) 11 straipsnis papildomas šia dalimi: ***„Produktai, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, kurie vis dar yra apyvartoje ir nebegali būti naudojami, laikomi atliekomis ir surenkami atskirai ir aplinkai saugiu būdu.“***

Pakeitimas 9

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 dalies 1 b punktas (naujas)

Reglamentas (ES) 2017/852

18 straipsnio 3 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	1b) 18 straipsnis papildomas šia dalimi: ***„3a. Ne vėliau kaip 2024 m. birželio 30 d., o vėliau kas dvejus metus valstybės narės praneša Komisijai apie planuojamas ir įgyvendinamas priemones, kuriomis siekiama sumažinti iš krematoriumų išmetamą ir išleidžiamą gyvsidabrio kiekį.***

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	Komisija viešai skelbia valstybių narių pagal pirmą pastraipą pateiktus duomenis apie priemones.“

Pakeitimas 10

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 dalies 1 c punktas (naujas)

Reglamentas (ES) 2017/852

19 straipsnio 1 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	1c) 19 straipsnyje įterpiama ši dalis: ***„1a. Ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. Komisija, remdamasi 18 straipsnio 3a dalyje nurodytomis ataskaitomis, Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą dėl iš krematoriumų išmetamo ir išleidžiamo gyvsidabrio kiekio mažinimo ir, kai tinkama, parengia gairių projektą dėl iš krematoriumų išmetamo ir išleidžiamo gyvsidabrio kiekio kontrolės ir mažinimo technologijų, atsižvelgdama į esamas gaires.“***

Pakeitimas 11

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 dalies 1 d punktas (naujas)

Reglamentas (ES) 2017/852

19 straipsnio 2 a dalis (nauja)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	1d) 19 straipsnyje įterpiama ši dalis: ***„2a. Ne vėliau kaip 2026 m. birželio 30 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje įvertinama galimybė iki 2030 m. panaikinti 10 straipsnyje nurodytas dantų amalgamos naudojimui taikomas išimtis. Toje ataskaitoje taip pat apžvelgiamas poveikis visų pacientų ir pacientų, kurie priklausomi nuo amalgamos užpildų naudojimo, sveikatai.***

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
	Komisija, kai tikslinga, kartu su pirmoje pastraipoje nurodyta savo ataskaita pasiūlo atitinkamas priemones.
	Ne vėliau kaip 2026 m. gruodžio 31 d. Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl:
	a) Konvencijos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo, be kita ko, kiek tai susiję su laipsnišku gyvsidabrio naudojimo kosmetikos gaminiuose atsisakymu iki 2025 m. Konvencijos šalyse, taip pat gyvsidabrio junginių gamybos, importo ir eksporto kontrolės ir panaikinimo, kai jie naudojami neteisėtai praktikai Sąjungoje ir visame pasaulyje;
	b) poreikio palaipsniui atsisakyti likusio gyvsidabrio naudojimo, pvz., švyturiuose ir porozimetrijoje;
	c) būtinybės išplėsti 11 straipsnyje nurodytą gyvsidabrio atliekų šaltinių sąrašą.
	Kartu su šios dalies trečioje pastraipoje nurodyta ataskaita Komisija prireikus pasiūlo atitinkamas priemones, pavyzdžiui, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 649/2012 [1a] ***peržiūrą ir gyvsidabrio amidochlorido ($Hg(NH_2)Cl$) eksporto apribojimus.***
	([1a]) 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 649/2012 dėl pavojingų cheminių medžiagų eksporto ir importo (OL L 201, 2012 7 27, p. 60).

Pakeitimas 12

Pasiūlymas dėl reglamento

1 straipsnio 1 dalies 1 e punktas (naujas)

Reglamentas (ES) 2017/852

19 straipsnio 3 dalis

Dabartinis tekstas	*Pakeitimas*
	1e) 19 straipsnio 3 dalis pakeičiama taip:
3. Komisija, jei būtina, kartu su ***1 ir 2 dalyse*** nurodytomis savo ataskaitomis pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.	„3. Komisija, jei būtina, kartu su ***šiame straipsnyje*** nurodytomis savo ataskaitomis pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.***“***

Pakeitimas 13

Pasiūlymas dėl reglamento

Priedo 1 dalies 2 punktas

Reglamentas (ES) 2017/852

II priedo A dalies 4 a įrašas

Komisijos siūlomas tekstas	
„4a. Bendrojo apšvietimo trijuostės spinduliuotės liuminoforo lempos, neįtrauktos į 4 įrašo a punktą.	***2027 12 31***
Pakeitimas	
„4a. Bendrojo apšvietimo trijuostės spinduliuotės liuminoforo lempos, neįtrauktos į 4 įrašo a punktą.	***2025 12 31***

Pakeitimas 14

Pasiūlymas dėl reglamento

Priedo 1 dalies 2 punktas

Reglamentas (ES) 2017/852

II priedo A dalies 4 c įrašas

Komisijos siūlomas tekstas	
4c. Nevamzdinės trijuostės spinduliuotės liuminoforo lempos.	***2027 12 31***
Pakeitimas	
4c. Nevamzdinės trijuostės spinduliuotės liuminoforo lempos.	***2025 12 31***

Pakeitimas 15

Pasiūlymas dėl reglamento

Priedo 1 dalies 3 punktas

Reglamentas (ES) 2017/852

II priedo A dalies 5 a įrašas

Komisijos siūlomas tekstas	
5a. Didžiaslėgės bendrojo apšvietimo natrio (garų) lempos (angl. HPS).	2025 12 31

		Pakeitimas
5a.	Didžiaslėgės bendrojo apšvietimo natrio (garų) lempos (angl. HPS)***, kurių:*** a) ***P ≤ 105 W, o Hg kiekis viršija 16 mg;*** b) ***105 W < P ≤ 155 W, o Hg kiekis viršija 20 mg;*** c) ***P > 155 W, o Hg kiekis viršija 25 mg.***	2025 12 31